

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Навчально-науковий інститут філології
Кафедра мов і літератур Далекого Сходу та Південно-Східної Азії

**Відтворення соціокультурного аспекту при перекладі
корейських художніх творів українською мовою**

Кваліфікаційна робота
на здобуття ОС «Бакалавр»

здобувачки першого рівня вищої освіти 4
року навчання (денна форма)
Галузь знань 03 – гуманітарні науки,
Спеціальність 035.066 Філологія (східні
мови та літератури (переклад включно),
перша – корейська),
ОПП «Корейська мова і література та
переклад, англійська мова»
Ткач Ради Олександрівни

Науковий керівник:
асист. Налімова Анастасія Олександрівна

Рецензент:
асист. Андріанов Дмитро Володимирович

«Допущено до захисту»
Протокол засідання кафедри
Мов і літератур Далекого Сходу
та Південно-Східної Азії
Протокол № 11 від 24 травня 2023 р.
Завідувач кафедри _____ доц. Ісаєва Н. С.

КИЇВ - 2023

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ АСПЕКТ ПЕРЕКЛАДУ	7
1.1. Аспекти соціолінгвістичного відтворення соціокультурних особливостей та соціокультурної адаптації при перекладі художніх текстів	7
1.2. Культурний контекст у теорії перекладу	14
1.3. Стратегії та методи перекладу з урахуванням еквівалентної та безеквівалентної лексики	16
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1	27
РОЗДІЛ 2. СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ АСПЕКТ ПЕРЕКЛАДУ КОРЕЙСЬКИХ ХУДОЖНІХ ТВОРІВ	29
2.1. Етичні аспекти перекладу корейських художніх творів	29
2.2. Соціокультурний аналіз твору Чхве Сагю «Принцеса Пхьонган»	30
2.3. Соціокультурний аналіз перекладу твору Хан Ѓан «Вегетаріанка»	37
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2	40
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ	44
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	48

ВСТУП

В сучасному світі глобалізації та культурної взаємодії, переклад стає надзвичайно важливою складовою міжнародних відносин. Перекладацька діяльність вимагає не тільки знання мови, але й здатності відтворювати соціокультурні особливості та внутрішній світ автора, які є невіддільною частиною будь-якого художнього твору.

У цій роботі ми розглянули відтворення соціокультурного аспекту при перекладі корейських художніх творів українською мовою. Корейська культура має багату історію та унікальні традиції, що відображаються у творах корейських письменників. Велике значення має відтворення соціокультурного контексту та особливостей корейської ментальності у перекладі корейських художніх творів українською мовою.

Особливу увагу ми зосередили на дослідженні роману «Принцеса Пхьонган» письменника Чхве Сагю і роману «Вегетаріанка» письменниці Хан Ган, які є одними з найвідоміших творів сучасної корейської літератури. У цьому дослідженні ми з'ясували, як автори передають соціокультурний контекст та корейські традиції у своїх творах, а також як цей контекст можна відтворити у перекладі українською мовою.

Робота містить аналіз творів з точки зору відтворення соціокультурного аспекту у перекладі. Ми проаналізували, які конкретні елементи культури та традицій Кореї були відображені у творі, і як можна передати їх у перекладі, зокрема, як впливає мовний та культурний контекст на переклад корейської літератури українською мовою.

Крім того, ми дослідили питання перекладацької стратегії та вибору перекладацьких рішень при перекладі художніх творів з корейської мови українською, зокрема, які перекладацькі труднощі можуть виникнути при відтворенні соціокультурного аспекту твору, і як можна їх подолати.

В цілому, ця робота спрямована на дослідження важливості враховування соціокультурного аспекту при перекладі корейських художніх творів українською мовою, і як це може вплинути на сприйняття та розуміння твору українськими читачами.

Актуальність дослідження полягає у тому, що зростає інтерес до культури та літератури Кореї в Україні, що обумовлено як популярністю корейської художньої літератури та кіно, так і політичними та економічними зв'язками між країнами. Однак, при перекладі корейських творів українською мовою виникає проблема відтворення соціокультурного аспекту, який визначається національними особливостями мови, історією, традиціями та звичаями. Не зважаючи на те, що культури Кореї та України мають свої суттєві відмінності, перекладачі повинні знати та враховувати соціокультурний контекст оригіналу при відтворенні його українською мовою. Таким чином, дослідження соціокультурного аспекту у корейських художніх творах та його відтворення при перекладі українською мовою є важливим кроком до збереження культурної спадщини та досягнення якісного перекладу, який би був зрозумілий та доступний для українського читача.

Метою цього дослідження є вивчення проблем відтворення соціокультурного аспекту при перекладі корейських художніх творів українською мовою та визначення способів подолання цих проблем. Конкретніші цілі дослідження включають: аналіз корейських художніх творів з соціокультурною проблематикою, дослідження особливостей перекладу соціокультурного аспекту, ідентифікація основних труднощів, які виникають при відтворенні соціокультурного аспекту, та визначення ефективних методів та прийомів для їх подолання.

Для досягнення зазначеної мети в дипломній роботі вирішуються такі **завдання**:

1. Дослідити теоретичні аспекти перекладознавства та перекладу художніх творів з фокусом на відтворення соціокультурного аспекту.
2. Проаналізувати корейську літературу зі спеціальним акцентом на її соціокультурний контекст та відтворення його в художніх творах.
3. Дослідити методи перенесення соціокультурного контексту корейських художніх творів в український переклад з метою відтворення його змісту та настрою.
4. Проаналізувати найбільш ефективні методи відтворення соціокультурного аспекту при перекладі корейських художніх творів українською мовою.

Об'єктом дослідження є процес відтворення соціокультурного аспекту при перекладі корейських художніх творів українською мовою.

Предмет дослідження – художні твори, а саме: роман “Принцеса Пхьонган” Чхве Сагю, роман «Вегетаріанка» Хан Ган.

У цій роботі використовувалися такі **методи** дослідження: для викладення результатів дослідження та коментування ілюстративного матеріалу використовується описовий метод на всіх етапах роботи. В аналізі перекладацьких перетворень використовувався трансформаційний метод. Для порівняння мовних одиниць використовується порівняльно-зіставний метод, що також застосовувався в даній роботі. Крім того, для аналізу значень лексичних одиниць оригіналу та перекладу був використаний метод компонентного аналізу.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що вперше в українській лінгвістичній науці проведено детальний аналіз соціокультурного аспекту перекладу корейських художніх творів українською мовою. Досліджено вплив соціокультурного контексту на переклад корейських художніх творів українською мовою та визначено

способи відтворення цього аспекту при перекладі. Також у роботі вперше застосовано метод аналізу перекладу з огляду на соціокультурний аспект. Результати дослідження можуть бути використані як в наукових дослідженнях з лінгвістики та літературознавства, так і в практичній діяльності перекладачів та викладачів корейської мови.

Теоретична значущість дослідження полягає у внесенні нових ідей до теорії перекладознавства і літературознавства, зокрема в галузі перекладу корейських художніх творів. Дослідження дає можливість розширити теоретичний базис у сфері соціокультурного аспекту перекладу та встановити зв'язок між мовним виразом та культурним контекстом.

Практична цінність дослідження полягає в тому, що воно може бути корисним для перекладачів, які займаються перекладом корейських художніх творів українською мовою. Дослідження розкриває основні аспекти перекладу з урахуванням соціокультурного контексту, що є важливим для збереження автентичності твору та передачі його естетичної, етичної, ідейної та культурної складових. Результати дослідження можуть бути використані для вдосконалення перекладацьких практик, забезпечення якості перекладу.

РОЗДІЛ 1. СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ АСПЕКТ ПЕРЕКЛАДУ

1.1. Аспекти соціолінгвістичного відтворення соціокультурних особливостей та соціокультурної адаптації при перекладі художніх текстів

Соціолінгвістика – це напрям мовознавства, що вивчає вплив громадської зумовленості на виникнення, розвиток та функціонування мови, а також взаємовідносини мови з носіями мови, їх історією та культурою [26].

У процесі дослідження соціолінгвістики було виявлено безліч проблем, на які неможливо знайти однозначні відповіді. Однією з найважливіших проблем є взаємозв'язок між мовою та соціальною структурою. Дослідження показали, що цей зв'язок далеко не прямолінійний. Наприклад, хоча класова диференціація може сприяти розвитку соціальних діалектів, форми соціальної диференціації не обов'язково пов'язані з певним класом безпосередньо. В одному соціальному середовищі можуть існувати різні рівні мови, такі як діалекти або напівдіалекти, і їх використання залежить від індивідуальних установок, суспільних ситуацій та інших факторів [14]. Таким чином, соціолінгвістика ставить перед собою завдання розуміння цих складних взаємозв'язків та їх впливу на суспільство. Вивчення соціолінгвістики допомагає нам краще розуміти мову як соціальний феномен і розкриває широкі можливості для дослідження мовних варіацій, соціальних груп та культурної ідентичності.

Проблема взаємозв'язку мови та культури є складною та актуальною в мовознавстві, оскільки науковці висловлюють різні погляди на цю тему. Зокрема, в літературі зустрічаються такі позиції: 1) мова не є складовою культури; 2) мова є частиною культури; 3) мова є формою вираження

культури. Культура, як соціальне явище, є сукупністю матеріальних і духовних цінностей, що накопичуються спільністю людей [18].

Враховуючи те, що мова є важливою складовою суспільства, можна стверджувати, що вона є одним з аспектів культури. Мова є засобом спілкування та вираження емоцій, а також є способом ідентифікації соціальних та етнічних груп. Отже, вивчення мови та культури є взаємопов'язаними та важливими аспектами нашого розуміння суспільства.

Соціолінгвістика тісно пов'язана з соціальною психологією, оскільки мова є не тільки засобом спілкування, а й важливим фактором у формуванні ідентичності людини. Соціальні фактори, такі як статус, вік, етнічна приналежність та соціальна приналежність, впливають на мовну поведінку людини та можуть відобразитися у її вживанні мови, акценті, лексиці та інтонації. Тому соціолінгвістика досліджує як мовну поведінку відповідно до соціальних факторів, так і соціальну взаємодію, що базується на мові. Результати досліджень соціолінгвістики можуть бути корисними для розвитку соціальної політики, в тому числі для розвитку мовної політики, спрямованої на підтримку мовної різноманітності та вивчення мовної поведінки в різних соціальних контекстах.

Переклад є важливим процесом передачі інформації з однієї мови в іншу, але водночас він може бути вельми складним завданням для перекладача. Однією з найбільш важливих проблем при перекладі є створення еквівалентного та адекватного перекладу, який повністю передає зміст і дух оригінального тексту. Для цього перекладач повинен враховувати багато чинників, таких як стиль та лексика, конотації та контекст, національно-культурні та соціальні відтінки слів.

Незважаючи на ці труднощі, перекладач має за головну мету передати прагматичний потенціал вихідного тексту, тобто його смисловий зміст та інформацію, яку автор намагався передати. Ця задача є для будь-якого перекладача пріоритетною, оскільки від неї залежить якість та коректність перекладу. Для досягнення цієї мети перекладач повинен мати широкі знання мови, а також знати особливості культури, звичаїв та традицій народу, мовою якого він займається перекладом.

У перекладознавстві, адаптація належить до процесу або результату пристосування перекладу до вимог читача або цільової аудиторії. Це означає, що перекладач вносить зміни в оригінальний текст з метою кращого розуміння, сприйняття та відповідності культурному контексту цільової мови та отримувача перекладу. Адаптація може включати лексичні, граматичні, стилістичні та культурні зміни, які роблять текст більш зрозумілим і прийнятним для отримувачів перекладу, не втрачаючи при цьому основного змісту або ідей оригіналу. У процесі перекладу, перекладач повинен намагатися передати прагматичний потенціал оригінального тексту засобами мови перекладу, щоб відтворити комунікативний ефект тексту [2].

Щоб створити комунікативно рівний переклад оригіналу, перекладач повинен долати багато проблем, однією з яких є відсутність необхідних фонових знань у реципієнта. Для розв'язання цієї проблеми перекладач повинен пояснювати інформацію в оригінальному тексті, вносячи відповідні доповнення та роз'яснення у текст перекладу. Цей процес відомий як соціокультурна адаптація тексту.

У разі, якщо реципієнт не має достатньо фонових знань, перекладач може скористатись методом соціокультурного коментування [7]. Соціокультурне коментування є важливою складовою перекладу, особливо при перекладі текстів, що містять культурно-специфічну

інформацію. Це включає пояснення, розшифровку та контекстуалізацію соціокультурних аспектів, що містяться у вихідному тексті, для забезпечення кращого розуміння та сприйняття цільовою аудиторією. Соціокультурне коментування може включати пояснення історичних, соціальних, політичних, етнічних або культурних деталей, а також нюансів, традицій, звичаїв і цінностей, які можуть бути незнайомі для читачів. Це допомагає відтворити соціокультурний контекст оригінального тексту та забезпечити більш повне розуміння переданої інформації. Соціокультурне коментування може виявлятися у вигляді пояснювальних вставок, додаткових ремарок або приміток, що доповнюють перекладений текст. Його мета полягає в тому, щоб читачі отримали не лише текстову інформацію, але й розуміли контекст та культурні особливості, що перекладений текст виражає.

Існує два підходи до аналізу соціокультурних явищ: енциклопедичний та дослідницький.

Енциклопедичний підхід коментування соціокультурних явищ в перекладознавстві передбачає використання енциклопедичних джерел та довідкової інформації для пояснення культурно-специфічних термінів, понять, історичних подій, традицій та інших соціокультурних елементів, які можуть зустрічатися у вихідному тексті. Цей підхід передбачає, що перекладач залучає додаткові джерела інформації, такі як енциклопедії, словники, довідкові матеріали або спеціалізовані дослідження, для забезпечення точного та повного розуміння соціокультурних аспектів, що містяться у тексті. Енциклопедичний підхід може містити в собі пояснення історичних подій, географічних термінів, національних символів, релігійних аспектів, літературних алюзій та інших соціокультурних елементів, що потребують спеціальних знань для повного розуміння та перекладу. Використання енциклопедичного підходу допомагає забезпечити точність, достовірність та відтворення соціокультурного

контексту оригінального тексту у процесі перекладу, що сприяє кращому розумінню та сприйняттю тексту читачами цільової мови.

Дослідницький підхід коментування соціокультурних явищ у перекладознавстві містить в собі більш глибоке дослідження та розкриття національних, культурних або політичних аспектів, пов'язаних з досліджуваним явищем. Цей підхід передбачає, що перекладач не обмежується простим перекладом фактів, а активно досліджує та аналізує культурні та національні особливості, що пов'язані з досліджуваним явищем. У процесі дослідження перекладач звертається до різних джерел інформації, таких як література, дослідження, експертиза, інтерв'ю з експертами, а також самостійне дослідження культурних аспектів та контексту, що стосуються явища. Він збирає різноманітні дані, що стосуються національних традицій, цінностей, символіки, політичного контексту тощо, які допомагають краще розуміти сутність та значення явища у вихідному тексті. Дослідницький підхід спрямований на розкриття ширших соціокультурних зв'язків та розуміння контексту, в якому виникає досліджуване явище. Такий підхід також пов'язує цю інформацію з самим текстом, що дозволяє надати більш повне розуміння та оцінку соціокультурних явищ.

При перекладі текстів важливо враховувати соціолінгвістичні фактори, які визначають відмінності між мовами та їх носіями, що може створювати труднощі в перекладі. Зокрема, територіальні діалекти, соціальні діалекти та контаміновані форми мови, які імітують мову іноземців, можуть викликати особливі труднощі. Такі нетипові форми мови потребують уважного підходу та спеціальних знань для їх коректної передачі при перекладі [2].

Автор твору може використовувати територіальний діалект у двох випадках: увесь твір може бути написаний на діалекті, яким володіє автор,

або діалект може бути характерною рисою будь-якого персонажа у творі. У першому варіанті діалект зазвичай не перекладається, оскільки це втрачає зміст, а у другому випадку діалект також не передається, оскільки немає способів передати його адекватно [25].

Соціальний діалект є однією з форм варіативності мови, яка виникає у зв'язку зі соціальними факторами. Він відображає мовленнєві особливості та варіанти використання мови різними соціальними групами або верствами населення. Соціальний діалект може бути пов'язаний з такими аспектами, як соціальний статус, освіта, професія, вікова група, етнічна належність тощо. При перекладі соціально маркованої лексики можливе використання аналогічної лексики з мови перекладу, хоча ці слова не обов'язково мають те саме значення, що і в оригіналі.

Передача змішаних форм мови може бути проблематичною при перекладі твору. Такі форми можуть виникати як ненавмисна помилка автора, так і свідомо, з метою характеристики персонажів або створення певної атмосфери тексту [25]. У першому варіанті перекладач може намагатись вгадати, яку форму мав на увазі автор і відтворити її за допомогою правильних мовних конструкцій. У другому варіанті контаміновані форми можуть мати корисний вплив на створення прагматичну силу тексту. Отже, перекладачу слід знайти метод, якомога точніше перекладач повинен знайти спосіб передати ці мовні форми, використовуючи загальноприйняті методи передачі мовних форм, що не відповідають стандартним нормам або розробляючи нові підходи.

Соціально-культурна адаптація художнього твору полягає у пристосуванні його відображення об'єктивної дійсності до соціально-культурних умов суспільства, в якому він сприймається. Це означає, що адаптація повинна відповідати задуму автора, враховувати комунікативно-прагматичні норми та національну специфіку адресата у перекладі [13].

Враховуючи це визначення, ми можемо стверджувати, що соціокультурні особливості художнього твору виявляються через лексику, яка відтворює об'єктивну та суспільну реальність народу, що використовує мову оригіналу. Ця лексика передає національно-культурні контексти та має соціальне позначення. У літературі цілком очевидно, що національно-культурні аспекти переважають над соціально позначеною лексикою. Тому ми розглянемо передачу саме національно-культурної складової в художньому творі.

Мова відображає національно-культурний фон, який включає цінності та традиції народу. Для більш точного і адекватного перекладу тексту важливо, щоб перекладач досконало вивчив соціокультурне середовище, в якому живуть носії мови вихідного тексту та лексику, яка відображає його.

Соціокультурна інформація, що містить історичні факти, етнографічні та фольклорні аспекти, особливості політичної організації та географічного оточення народу, а також типові елементи матеріальної культури, являє собою фонову інформацію. Розрізняються також асоціативні реалії, що виражаються в конотаціях слів. Для того, щоб перекладач міг більш точно і адекватно передати зміст оригінального тексту, він має вивчити фонову інформацію та асоціативні реалії мови національної спільноти, з якої походить текст. [11].

Дослідження реалій та їх ролі в художній літературі є вельми цікавим, оскільки вони відображають національно-культурне багатство народу, що стоїть за мовою твору, і відображають фонові знання автора, які він використовує для передачі змісту свого висловлювання [10]. Ці реалії визначають специфіку культурного та соціального середовища, у якому народ проживає, його історію, традиції, фольклор, матеріальну культуру та багато іншого. Знання цих реалій допомагає перекладачеві

краще зрозуміти зміст твору і передати його у перекладі з точністю та адекватністю.

Художній переклад відрізняється від інших жанрів тим, що він має свою власну, самостійну форму, яка не залежить від початкового тексту. В результаті перекладений текст стає не просто перенесенням змісту, а створюється як окремий твір, який існує у літературному та соціокультурному контексті носіїв мови перекладу. Перекладач переносить твір в іншу культуру, де його сприймають представники, можливо, з іншими культурними уявленнями, ніж у носіїв вихідної мови цього твору.

Переклад реалій є однією з важливих труднощів, з якими стикається перекладач при перекладі художнього тексту. Реалії є повсякденними для осіб, які володіють мовою оригінального тексту., і перекладач повинен знати, як їх розпізнати та передати мовою перекладу таким чином, щоб ці реалії були зрозумілі представникам іншої культури. Для досягнення цієї мети перекладач повинен володіти точними знаннями щодо того, що реалія позначає, і яка фонова інформація за нею стоїть. Перед тим, як перекладач приступить до передачі реалії мовою перекладу, він повинен її осмислити та розглянути всі можливі способи передачі, щоб знайти найбільш вдале рішення для передачі реалії. Таким чином, перекладач повинен проаналізувати всі труднощі, які можуть виникнути при передачі реалії, і знайти спосіб, щоб знайти правильний спосіб передачі реалії мовою перекладу.

1.2. Культурний контекст у теорії перекладу

Розглядаючи різні підходи до перекладу, важливо звернути увагу на культурологічний підхід, який розглядає переклад як процес взаємодії між двома культурами. Цей підхід враховує різницю у культурних цінностях,

звичках і менталітетах, що відображаються в мові. Культурологічний підхід допомагає розуміти, які елементи перекладу є ключовими для збереження культурного контексту твору, а також які елементи можуть бути адаптовані для максимального розуміння іншою культурою. Цей підхід показує, що мовне структурування дійсності впливає на сприйняття іншою культурою і що перекладач повинен враховувати ці особливості при виконанні своєї роботи.

Згідно з культурологічною концепцією перекладу, текст, який підлягає перекладу, містить дві культурні складові. Перша складова означає, що мовна картина світу, або спосіб уявлення дійсності, має свої особливості в кожній культурі [2]. Ця складова містить в собі культурні фактори, які виражені через специфічні когнітивно-семантичні структури.

Другий аспект відображає те, як культурні характеристики відображаються у вмісті тексту [2]. Отже, важливим є розуміння культури як складної комбінації фізичних та нематеріальних характеристик народу.

Оскільки переклад є одним з видів міжкультурної комунікації, в якій бере участь посередник-перекладач, культурологічна концепція перекладу нерозривно пов'язана з проблемами міжкультурної комунікації. Учасники комунікації можуть бути носіями різних мов або національних варіантів однієї мови, що підсилює необхідність у знаннях культур, мов та національних особливостей. Переклад має бути розглянутий з трьох поглядів: семантико-сміслового, стилістичного та прагматичного [12]. Отже, переклад можна розглядати як процес міжкультурної комунікації, в якому зустрічаються різні культури, мови та національні особливості, що вимагає уважного вивчення всіх аспектів тексту, що перекладається.

При перекладі літературних творів виявляється складна структура значення мовних знаків, яка пов'язана не тільки зі способом передачі

інформації, але й з її змістом. Кожен народ обмежений межами своєї мови і може їх перетнути тільки шляхом вивчення іншої мови [2].

У теорії перекладу визнається, що крім мови, компонентами перекладацької діяльності є тексти, культура і ситуації. Таким чином, переклад залежить не лише від мовних складових, але й від екстралінгвістичних. Вони є неодмінними складовими двомовної комунікації, без яких мова не може існувати [8].

У процесі своєї роботи перекладач повинен покладатися не лише на свої знання та досвід, але й на вміння долати труднощі, що виникають у процесі перекладу. Одним з основних інструментів для подолання цих труднощів є загальна теорія перекладу, яка містить у собі відомості про взаємодію факторів, які характеризують двомовну комунікацію. Така теорія має бути універсальною і придатною для будь-яких комбінацій мов. Основна мета цієї теорії полягає у виявленні загальних проблем, з якими стикається перекладач, та шляхів їх подолання. За допомогою цієї теорії можна визначити загальні закономірності процесу перекладу та розробити способи їх розв'язання.

Отже, ми бачимо цю перекладацьку діяльність як складне явище, яке вимагає порівняння не тільки мовних форм, але й мовного світобачення, культурної ситуації та широкого кола не-мовних факторів. Ми відзначаємо, що міжмовні трансформації, які необхідно виконувати перекладачеві, мають свою специфіку, яка залежить від комунікативної ситуації.

1.3. Стратегії та методи перекладу з урахуванням еквівалентної та безеквівалентної лексики

При перекладі тексту на іншу мову, одним з головних завдань є адаптація тексту для нової аудиторії. Адаптація складається з двох важливих елементів - прагматичної та соціокультурної [32].

В перекладознавстві прагматична адаптація відбувається шляхом внесення змін до початкового тексту з метою створення перекладу, який відповідає потребам та очікуванням нової мовної аудиторії. Це означає, що перекладач може змінювати формулювання, структуру або стиль оригінального тексту, щоб забезпечити його більшу зрозумілість, виразність та ефективність для нових читачів. Прагматична адаптація дозволяє перекладачеві враховувати мовні, культурні та соціальні особливості цільової аудиторії, щоб забезпечити успішну комунікацію через перекладений текст.

Соціокультурна адаптація в перекладі передбачає впровадження змін, які спрямовані на зменшення культурних та часових відмінностей між оригінальним текстом і його перекладом. Це означає, що перекладач звертає увагу на культурні контексти, соціальні нюанси та особливості, що присутні в оригіналі, і старається відтворити їх у перекладі, зробити його зрозумілим і прийнятним для цільової культурної спільноти. Це може включати адаптацію образів, символів, культурних виразів або зміну деяких елементів, щоб забезпечити культурну відповідність та прийняття перекладу в новому контексті. Окрім того, соціокультурна адаптація також може враховувати різні часові фактори, такі як історичні події або тенденції, що можуть впливати на сприйняття і розуміння тексту у новому соціокультурному середовищі [36].

Отже, успішне здійснення адаптації тексту вимагає розуміння і врахування як прагматичних, так і соціокультурних факторів, які впливають на сприйняття тексту новою аудиторією.

Адаптація в процесі перекладу може мати два аспекти - як прийом і як стратегія [28]. Зазвичай використання перекладацького прийому адаптації пов'язане з вирішенням окремих труднощів у процесі перекладу.

Як прийом, вона використовується перекладачем для вирішення конкретних проблем адаптації тексту до нового контексту. Це може включати заміну культурно-специфічних елементів, перерозподіл акцентів або реструктуризацію речень з метою забезпечити більш ефективне сприйняття перекладу в цільовій мові та культурі. Прийом адаптації в перекладі може бути застосований стосовно ізольованих частин тексту, що вимагають особливого врахування або змін для кращого розуміння і прийняття в цільовій мові та культурі.

На відміну від прийому адаптації, стратегія адаптації застосовується до всього вихідного тексту і зазвичай має зовнішні причини, такі як вимоги замовника або потреби нового мовного середовища. Її використання може призвести до повної переробки тексту з метою зміни його цілей, функцій або впливу на аудиторію [29, с. 41]. Отже, стратегія адаптації передбачає більш глибокі та значущі зміни у перекладі, ніж прийом адаптації, який стосується ізольованих частин тексту.

До прийомів прагматичної адаптації відносяться такі як "опущення", "експлікація", "екзотизація" та "осучаснення". Серед стратегій прагматичної адаптації можна виділити "зміну повноти інформації", "зміну ступеня включеності автора", "іллокутивну зміну", "зміну структури вихідного тексту", "частковий переклад" та "переклад-редагування".

Прийоми соціокультурної адаптації містять в собі "транскрипцію / транслітерацію", "генералізацію / конкретизацію", "переклад більш / менш експресивним еквівалентом", "переклад запозиченням", "переклад за

допомогою перефразування", "опущення / доповнення інформації", "переклад за допомогою ілюстрації дії", "переклад функціональним еквівалентом", "дослівний переклад" та "описовий переклад". Стратегії соціокультурної адаптації, у свою чергу, включають "доместикацію" та "форенізацію".

Кожному перекладачу поставлене важливе завдання - максимально точно та повно передати зміст вихідного тексту засобами мови перекладу. Проте це завдання часто є складним, оскільки кожна мова має свою власну специфіку, стиль та ідіоматичні вирази. Залежно від стилю, жанру та сфери знань, до якої належить текст, розуміння того, що є головною цінністю в тексті та на що слід звернути особливу увагу при перекладі, може варіюватися.

Перекладачу необхідно виявити глибоке розуміння смислу оригінального тексту, усвідомити його нюанси та вибрати відповідні мовні засоби для передачі цих нюансів у цільовій мові. Він повинен зберегти важливі деталі та ідеї тексту, одночасно дотримуючись правил та вимог цільової мови. Використання відповідного стилю, лексики та граматичних конструкцій допомагає досягти максимально точного і виразного перекладу, що відповідає специфіці та особливостям цільової аудиторії.

Таким чином, перекладачу необхідно володіти не лише майстерністю мови, але й глибоким розумінням культурних, стилістичних та ідіоматичних аспектів тексту, щоб успішно виконати завдання передачі змісту та цінностей оригінального тексту у перекладі.

Еквівалентність – це поняття, яке використовується у перекладознавстві для опису ступеня відповідності між оригіналом і його перекладом. Він вказує на те, наскільки точно і повно переклад передає зміст, сенс і стиль оригінального тексту [10].

Абсолютно точний переклад, який був би повністю еквівалентний оригіналу, є майже недосяжним завданням, за винятком простих фраз або виразів. Однак, коли мова йде про більш об'ємний текст, перекладач стикається з викликом визначити, на якій частині тексту зосередити головну увагу, а на якій частині можна пожертвувати деталями. У таких випадках перекладачеві потрібно вирішувати, які елементи тексту є найважливішими для передачі смислу і повідомлення, і спрямовувати свої зусилля на їх точне відтворення. Водночас, деякі менш значущі деталі можуть бути призначені для компромісу або навіть виключення з перекладу.

Переклад не є еквівалентним вихідному тексту, якщо розуміти під еквівалентністю повну тотожність текстів. Еквівалентність перекладу вимірюється на рівні подібності між вихідним та цільовим текстами. Це означає, що текст має бути подібним за певними критеріями, а саме: прагматично, семантично та структурно. Комунікативна функція тексту повинна бути збережена у перекладі, тобто цільовий текст має мати ту ж саму мету, що й вихідний текст. Крім того, цільовий текст повинен мати такий же вплив на реципієнтів, що й вихідний текст. Семантична еквівалентність передбачає однаковість опису ситуації у вихідному та цільовому текстах. Еквівалентність перекладу означає певний ступінь схожості між вихідним та цільовим текстами, який забезпечує збереження їхньої семантики та функцій.

Ми розглянули два ключових терміни – адекватність та еквівалентність. І хоча існує багато теорій та концепцій, терміни-поняття адекватність та еквівалентність є традиційними та незамінними в численних визначеннях процесу перекладу. Перекладачі використовують ці терміни як критерії, щоб оцінити результат та сутність процесу перекладу.

Відмінності між адекватністю та еквівалентністю полягають у тому,

що адекватність передбачає рівність або ідентичність текстів, тоді як еквівалентність передбачає можливість заміни одного тексту іншим з однаковою ефективністю в передачі суті перекладу [31].

Переклад повинен зберігати єдність форми та змісту речення відповідно до мовних норм мови перекладу, тому смисловий обсяг речення в перекладі повинен максимально збігатися з оригіналом. Це досягається завдяки еквівалентності смислових та структурних обсягів речення, а також логічній послідовності передачі інформації. Однак смисловий обсяг може змінюватися, що може призвести до трансформації структурної схеми речення в перекладі. Введення узагальнення в речення мови перекладу розширює його смисловий обсяг, але може змінювати його тип. Декодування присвійних та вказівних займенників може розширювати смисловий та структурний обсяг пропозиції в перекладі. Опущення будь-якого члена речення може звузити структурну схему речення та вплинути на його смисловий обсяг. Вибір виду перекладу залежить від збігу або розбіжності структурної схеми речення в мові оригіналу та перекладу, але в будь-якому випадку необхідно знайти оптимальну структуру речення з урахуванням лексично-граматичних та стилістичних чинників мови перекладу.

Можливість існування слів у мові, які не можуть бути перекладені однослівно на інші мови, допомагає виявити унікальну національно-культурну специфіку мовної картини конкретного лінгвокультурного суспільства. Ці слова являють собою важливу складову частину мови та відображають унікальність та неповторність мовної культури певної нації. Дослідження цих слів дозволяє лінгвістам та мовознавцям краще зрозуміти мовленнєву культуру та ідентичність окремих народів і вивчати їх культурну спадщину.

В мовах існують лексичні одиниці, для яких не існує еквівалентного слова або виразу в іншій мові, що називається безеквівалентною лексичною одиницею. Такі слова або вирази не можуть бути перекладені одним словом або фразою в іншій мові без втрати значення або нюансів оригінального виразу. Існування безеквівалентних лексичних одиниць свідчить про культурну специфіку та унікальність мовного світу кожної нації, а також про те, що мова відображає специфіку думок, повір'їв, традицій та інших аспектів життя кожного лінгвокультурного суспільства [23].

Причинами безеквівалентності в перекладі вважають:

- відсутність у мові, на яку перекладається, предмета або явища, який існує в культурі та житті народу вихідної мови (речова безеквівалентність);
- відсутність у мові, на яку перекладається, точно відповідного поняття або терміна, що охоплює значення слова вихідної мови (лексико-семантична безеквівалентність);
- різниця у стилістичних відтінках і лексико-семантичних характеристиках слів, що можуть викликати труднощі при перекладі (стилістична безеквівалентність) [23].

Відсутність або різниця в тотожності понять в мові не є визначальним фактором при перекладі, оскільки це є результатом відмінностей у мовному мисленні і відмінної структури об'єктивного світу. Поняття, які порівнюються в мові перекладу і в вихідній мові, можуть не збігатися. З точки зору перекладу, важливим є не стільки поняття, які приховані за словами, а їх значення в контексті перекладу. Однією з ключових ознак еквівалентності є збіг значень, а не понять.

Існує три великі групи безеквівалентної лексики, які можна виділити. Перша група містить референціально-безеквівалентні слова, такі

як терміни, індивідуальні неологізми, семантичні лакуни, слова широкої семантики та складні слова. Друга група включає прагматично-безеквівалентну лексику, до якої належать відхилення від загальномовної норми, іншомовні вкраплення, скорочення, слова з суфіксами суб'єктивної оцінки, вигуки, звуконаслідування та асоціативні лакуни. Третя група - це альтернативно-безеквівалентна лексика, що складається з імен власних, звернень, реалій та фразеологізмів. У перекладі ці групи лексики можуть створювати додаткові труднощі, оскільки вимагають спеціального підходу та детального вивчення контексту [23].

Лакуна – це відсутність в мові певної лексичної одиниці, що використовується в початковій мові для позначення певного поняття. У випадку семантичних лакун йдеться про відсутність в мові конкретного терміну, що точно передає зміст поняття. Проте, важливо зазначити, що це не означає неможливості висловлення цього поняття за допомогою інших лексичних одиниць, а лише про відсутність в мові аналогічної одиниці, що передає той самий рівень значення.

Терміни – це слова або фрази, які мають певне спеціальне значення в рамках певної галузі знань, науки, професії або суспільної діяльності. Терміни часто використовуються для точного і однозначного вираження понять, процесів, об'єктів або ідей, що виникають в конкретній сфері [23]. Зазвичай терміни мають постійні еквіваленти в інших мовах, завдяки рівномірному розвитку науки та техніки, який не залежить від національних відмінностей. Проте, терміни можуть бути безеквівалентними, коли вони відображають нові поняття для даної мови. Основні переваги використання термінів полягають у їх стислості та однозначності, що визначає вибір методів перекладу термінів, зокрема, запозичення.

Індивідуальні неологізми – це новостворені слова або вирази, які виникають в результаті творчого процесу і є особистим внеском окремої людини [23]. Індивідуальні неологізми можуть включати новоутворення, афоризми, метафори, нові сполучення слів або варіанти наявних слів зі зміненим значенням. Вони можуть виникати з метою передачі нових ідей, концепцій або вражень, або ж для опису унікальних аспектів авторської творчості або сприйняття світу. Включення всіх неологізмів до однієї групи безеквівалентної лексики було б неправильним, оскільки авторські неологізми мають особливе місце у тексті та несуть конкретне смислове навантаження в контексті твору. При перекладі таких неологізмів необхідно враховувати їх особливості та намагатися зберегти оригінальний сенс у перекладі.

Слова широкої семантики – це слова, які мають широкий діапазон значень або можуть застосовуватись в різних контекстах. Вони є багатозначними та можуть використовуватись для опису різних об'єктів, явищ, ідей або дій.

Складні слова – це слова, що складаються з двох або більше кореневих частин, які взаємодіють, утворюючи нове слово зі специфічним значенням. Зазвичай, складні слова не мають вже готових аналогів у мові.

Група прагматично-безеквівалентної лексики означає відхилення від загальноприйнятих норм мови [23]. До цієї категорії належать територіальні та соціальні діалектизми, локалізми, жаргонізми, вульгаризми та сленгові вислови. Загальноприйняті норми мови можуть бути викладені так, що вони не мають прагматично адекватних еквівалентів у мові перекладу.

У перекладознавстві термін "асоціативні лакуни" може використовуватися для опису ситуацій, коли під час перекладу виникають

труднощі зі знаходженням відповідних еквівалентів або відсутність асоціацій між словами, поняттями або виразами в мові-джерелі та мові-цілі. Асоціативні лакуни у перекладознавстві можуть виникати з різних причин. Наприклад, це може бути пов'язано з відсутністю еквівалентів у мові-цілі для певних культурно-специфічних слів або виразів. Також асоціативні лакуни можуть виникати через труднощі в передачі відтінків значення або ідіоматичності виразів [23].

Вигуки – це вирази або звуки, які використовуються для вираження різних емоцій, станів або реакцій людей. Вони є несловесними проявами комунікації і можуть бути спонтанними або усвідомленими. Вигуки використовуються для вираження радості, страху, здивування, болю, задоволення, роздратування тощо. Вони являють собою клас слів, які часто не можуть бути адекватно перекладені з однієї мови на іншу, оскільки вони мають унікальну експресивно-семантичну функцію [23]. Це ще одна група слів, яка належить до прагматично безеквівалентної лексики.

До групи прагматично-безеквівалентної лексики належать також іншомовні елементи – це елементи, які входять до мови однієї культури з іншої культури і використовуються в мовленні носіїв першої мови. Ці вкраплення можуть бути запозиченими словами, виразами, фразами або навіть цілими реченнями [23].

Третя група безеквівалентної лексики складається з альтернативних слів, які можуть мати відмінне від оригіналу референціальне або прагматичне значення залежно від обраних при перекладі методів. До цієї групи належать власні імена, звернення, реалії, фразеологізми [23].

Отже, для досягнення найбільшої відповідності перекладу необхідно спочатку зрозуміти специфіку тексту і визначити, на якому з вищезазначених аспектів початкового тексту зосереджений основний

акцент. Потім проводиться загальне ознайомлення з текстом, виявлення основної мети та завдань, які автор поклав в основу свого написання. Це допомагає правильно розуміти роль різних частин тексту в досягненні цих завдань і мети. Національно-специфічні елементи, що не мають точного еквівалента в іншій мові, разом з їх інтерпретацією, допомагають виразити соціокультурну специфіку конкретної нації.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1

У цьому розділі ми дослідили соціокультурні аспекти перекладу текстів. Одним з центральних явищ є соціокультурна маркована лексика, що відображає культурні особливості та належність мовного товариства. Перекладачі повинні звертати увагу на прагматичний потенціал тексту та передавати його в повною мірою. Проблемою для перекладача є відсутність необхідних фонових знань, що вимагає застосування різних трансформацій при передачі інформації. Культурний та соціальний компонент у мові людей є предметом вивчення соціолінгвістики, яка досліджує вплив мови на суспільство та навпаки. Передача реалій у художній літературі потребує величезної роботи з розпізнання та аналізу, щоб назвати переклад адекватним і еквівалентним.

Адаптація тексту для іншомовної аудиторії – актуальна проблема перекладознавства, яка вивчається з лінгвістичної, прагматичної і соціокультурної точок зору. Процес адаптації включає прагматичну і соціокультурну складові, які можуть виступати як прийом і стратегія в процесі перекладу. Еквівалентність перекладу не означає абсолютної рівнозначності вихідного та цільового текстів, але повинна забезпечувати їх прагматичну еквівалентність, тобто спільну комунікативну функцію. Для досягнення еквівалентності перекладу важливо враховувати історичний, культурний та сучасний контексти та поважати традиції перекладу.

Кожен перекладач стикається з головним завданням - найбільш повна і точна передача змісту вихідного тексту на мову перекладу. Однак, це завдання не завжди легко виконується через специфіку кожної мови, її стилістичні особливості та ідіоматичні вирази. Залежно від стилю і жанру тексту, а також сфери знань, до якої він відноситься, може змінюватися розуміння головної цінності тексту і необхідності проявити особливу

увагу при перекладі. Таким чином, кожен переклад вимагає індивідуального підходу та розуміння контексту, щоб забезпечити максимально точну і повну передачу змісту тексту.

РОЗДІЛ 2. СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ АСПЕКТ ПЕРЕКЛАДУ КОРЕЙСЬКИХ ХУДОЖНІХ ТВОРІВ

2.1. Етичні аспекти перекладу корейських художніх творів

Етичні аспекти перекладу корейських художніх творів охоплюють ряд конкретних викликів та обмежень, які пов'язані з перекладом культурно чутливих елементів.

Одним з найважливіших викликів є збереження автентичності. Перекладачам необхідно знати корейську культуру, менталітет та традиції, а також розуміти культурні контексти, що присутні у художньому творі. Це включає глибоке розуміння важливих символів, обрядів, міфології та інших культурних аспектів, що впливають на зміст та сприйняття твору. Важливо не порушувати культурну чутливість і не спотворювати значення та особливості корейської культури.

Також етика перекладу передбачає врахування естетичних аспектів та стилістичної виразності художнього твору. Перекладачам слід утримуватися від безпідставних змін, які можуть порушити художню цілісність оригіналу. Однак, в окремих випадках, де естетичні нюанси або стилістичні особливості не передаються однозначно, перекладач може знайти компроміс для збереження загального змісту та емоційної сфери твору.

Додатково, перекладачам варто враховувати етичні аспекти з приводу використання різних форм мовлення, включаючи ввічливість, мовні звороти та інші варіанти, які можуть бути важливими у корейському контексті. Правильне використання мовних засобів допоможе передати не тільки зміст, але і нюанси взаємовідношень, поваги та соціальної ієрархії, що є важливими для розуміння культурних відтінків твору.

Етика перекладу корейських художніх творів також залежить від дотримання принципу культурної чутливості та міжкультурного

розуміння. Перекладачам слід уникати стереотипів, упереджень та спотворень, пов'язаних з культурними різницями. Вони мають бути усвідомлені та відкриті до різних інтерпретацій та тлумачень, що допоможе зберегти істинну сутність та цінності оригінального твору.

Узгодження етичних аспектів з моральними принципами також важливо в процесі перекладу. Перекладачам слід уникати викривлення етичних, релігійних або політичних поглядів, які можуть бути присутніми в художньому творі. Вони мають зберігати недоторканність авторського послання та враховувати різні культурні переконання, уникати примусового наслідування власних поглядів або втручання у приватні справи автора.

В цілому, етичні аспекти перекладу корейських художніх творів вимагають від перекладачів чутливості, глибоких знань культури та вміння зберегти цінність оригіналу. Це допомагає забезпечити, що переклад виражає авторський намір, передає культурні особливості та максимально сприймається цільовою аудиторією.

2.2. Соціокультурний аналіз твору Чхве Сагю «Принцеса Пхьонган»

У цьому розділі ми розглянемо важливі аспекти соціокультурного контексту, що охоплюють історичні, соціальні, культурні та релігійні аспекти твору "Принцеса Пхьонган".

« 연못 가장자리 길을 따라 한껏 물이 오른 버드나무 줄기가 축축 늘 어져 있고 활짝 핀 목련꽃들이 한 잎씩 바람에 날려 한가로이 수면 위로 떨어지는 오후였다

궁녀들을 저만큼 물린 뒤 평강공주는 동생 원과 함께 후원을 거닐 었다 [42, с.11].»

«Наступав вечір на краю стежки біля ставка росли високі верби, щогнулися до води, квітки магнолії легким подихом вітру розпускалися і плавно опускалися на поверхню водойми.

Принцеса Пхьонган зі своїм молодшим братом Воном ходила садом, за ними на відстані йшли служниці.»

Фраза «공녀들을 저만큼 물린 뒤» є складною для перекладу, оскільки має в собі деякі культурні й історичні нюанси. Фраза може дослівно вказувати на фізичне насильство проти служниць. «물리다» може означати «укусити» або «вдарити», але в цьому випадку фраза має значення порівняння соціальних статусів. Фраза виражає порівняння між статусами принцеси та служниць. «물리다» в цьому випадку означає «перевищувати» або «перевершувати». Таке тлумачення вказує на те, що принцеса мала вищий статус ніж служниці.

Цей фрагмент вказує на наявність ієрархічної структури в королівському оточенні, де принцеса і принц, як члени королівської сім'ї, займають вищий статус, а служниці виконують свої обов'язки та підпорядковуються їм.

З історичного боку Кореї, ієрархія та монархічна система були важливими складовими корейського суспільства протягом багатьох століть. Корея мала довгу історію монархії, де король був верховним правителем, а його сім'я, зокрема принцеси і принци, належали до найвищого соціального статусу.

У королівському дворі встановлювалася ієрархічна структура, де службовці та служниці обслуговували королівську сім'ю та дотримувалися встановлених протокольних правил. Це було важливо для підтримання порядку, розподілу обов'язків і збереження влади короля.

Уривок також вказує на розкішне середовище королівського саду, що відображає важливість природи та естетики в корейській культурі. Корейські сади були створені згідно зі спеціальними принципами та традиціями, які підкреслювали красу природи та символіку.

У цьому випадку був застосований вільний переклад. Вихідний текст не передається дослівно, переформульований, зі зміненою структурою та порядком слів, щоб краще відповідати мовним особливостям та стилю української мови.

«진비전에서 나온 말이라 하였습시다. 어디로 가든 저를 꼭 데리고 가셔야 합니다»

[42, с.12].»

«– У палаці Її Величності Чжінбі всі тільки про це і говорять. Ви обов'язково маєте взяти мене з собою, якщо поїдете, куди завгодно!»

Титул «비» в корейській монархії належить до статусу королеви або королівської наложниці, яка не є головною дружиною короля. Цей титул використовувався для офіційного позначення жінки, яка мала спеціальний статус у королівській сім'ї, але не була офіційною дружиною монарха.

У корейській історії і культурі, монархія мала ретельно визначену ієрархію і протокол. Головна дружина короля, мала найвищий статус серед дружин монарха і була офіційно визнаною королевою. Однак, порядок народження дітей та соціальні норми іноді призводили до того, що король мав декількох дружин або наложниць.

Титул «비» використовувався для визначення позиції жінки, яка не була головною дружиною, але все ж мала певний статус і привілеї в королівській сім'ї. Вона могла мати великий вплив на короля, його рішення та діяльність, а також на події, які відбувалися в палаці.

Статус «비» міг бути присвоєний жінкам, які були близькими родичами короля, але не є його головною дружиною. Такі жінки могли мати дітей з королем та займати важливе положення в сім'ї та внутрішньому колі двору. Вони мали доступ до особистого життя короля, його довіри та були впливовими фігурами в інтригах та справах палацу.

Важливо відзначити, що позиція «비» була обмежена ієрархічними структурами королівського двору. Вона мала певні привілеї та вплив, але не могла мати такого самого статусу і визнання, як головна дружина короля. Цей титул відображає складну соціальну систему та норми, які притаманні корейському суспільству в історичному контексті.

У цьому контексті, у перекладі можна застосувати соціокультурне коментування, щоб розширити розуміння тексту та передати його соціокультурні аспекти. Соціокультурне коментування містить в собі аналіз та пояснення національних, культурних, політичних та інших контекстуальних аспектів, які можуть впливати на сприйняття та інтерпретацію тексту. У цитаті, що наведена, можна побачити приклад дослідницького коментаря.

«진비는 왕후가 임종한 뒤 내궁의 실권을 장악했다. 그녀는 왕자 건무를 낳은 후에도 여전히 미색이 빼어나서, 겉으로 보기엔 평강의 손위 언니라 해도 좋을 만큼 동안이었다. 그러나 아직 비첩의 신분엔 머물러 있었다. 평원왕이 왕후에 대한 애뜻한 마음으로 정비의 자리를 비워두었기 때문이다[42, с.12].»

« Після смерті королеви наложниця Чжін захопили владу в палаці. Навіть після народження принца Гунму вона все ще мала гарний колір обличчя, а зовні вона була досить молода, що її можна було називати старшою сестрою Пхьонган. Однак вона все ще не отримала статус головної дружини. Через прихильність короля до мертвої дружини, він не квапився оголошувати нову королеву-консорта.»

Уривок демонструє застосування «еквівалентного перекладу». У такому підході перекладач старається максимально точно передати зміст і структуру вихідного тексту без значних змін у формулюванні або стилістичних особливостях. Еквівалентний переклад забезпечує збереження інформаційної відповідності між оригіналом і перекладом.

У цьому випадку, ми намагалися передати зміст кожної речення та фрази без суттєвих змін. Ми використали мовні засоби, які найбільш точно відповідають вихідному тексту.

«그래 안학궁은 내가 태어나고 자란 곳이야. 누이가 궁을 떠날 일은 없을 테니 아무 걱정 말거라[42, с. 12].»

«– Звичайно, я народилася і виросла в палаці Анхак [2], це мій будинок. Не турбуйся, я ніколи не покину це місце.»

Палац Анхак є одним з найважливіших історичних споруд у Кореї. Він був зведений в 427 році нашої ери і служив королівською резиденцією в період Когурьо. Цей палац має велике значення для корейської історії та культури і є національним скарбом Кореї.

В цьому уривку можна побачити застосування методу соціокультурного коментування для пояснення аспектів корейської культури, а також присутність елементів енциклопедичного коментаря для розширення інформації та контексту.

«약속은 반드시 지켜질 것이네. 계루부가 나서는 일인데 의당 동참 해야겠지. 병사들이 평양성으로 향한 지 여러 날이 되었다고 하니 고 추가께 그대로 전하면 될 거야 [42, с.21].»

«– Все буде виконано, як обіцяно. Ця справа важлива для клану Геру, тому ми звичайно підтримаємо. Солдати вже багато днів в дорозі до палацу Пхьонянсону, тому повідомте це кочхуга[3].»

Кочхуга – це найвищий титул, який належав лідерам П'яти кланів у державі Когурьо. Когурьо було однією з трьох держав, а П'ять кланів були впливовими і великими родинами.

Титул кочхуга, символізував силу, владу та престиж лідерів П'яти кланів. Ці лідери, як правило, походили з впливових родових ліній і мали значний політичний вплив на Когурьо.

У цьому уривку при перекладі здійснюється застосування двох методів - соціокультурного коментування та транслітерації.

« 사진 접대와 외교를 담당하는 태대사저가 탁자를 두드리며거들고 나섰다 [42, с. 24].»

«Тедеса[4], відповідальний прийом послів і дипломатичні відносини, не витерпів і вступив у розмову, ударивши кулаком по столу.»

Тедеса був посадовою особою в Корейському королівстві Когурьо, відповідальною за прийом послів та дипломатичні відносини. Він займав важливу роль у зовнішньополітичних зусиллях Когурьо та підтримував зв'язки з іншими країнами.

У цьому фрагменті перекладі використовуються два методи – соціокультурне коментування і транслітерація, для досягнення більш точного та адекватного перекладу.

« 평강은 입 안에 고인 침을 꿀꺽 삼키고는 외숙의 눈을 똑바로 쳐다보았다.

« 고구려에서 여자는 태왕이 될 수 없습니까? »

« 뭐이라? 태왕이라 했느냐? »

상상 밖의 질문을 받고 연청은 월광을 쳐다보았다. 월광도 당황스러워했다. 연청은 노회한 사람답게 평강의 말을 적당히 받아 넘기려 했다.

« 하하하, 대장군 우리 공주가 태왕이 되고 싶은 모양이오.»

볼에 젖살도 채 빠지지 않은 공주의 당돌한 물음을 연청기는 그리 심각하게 여기지 않았다. 하지만 월광은 그 질문에 감춰진 속뜻을 파악하려 했다.

물론 고구려에서는 남녀가 평등하다. 한 집안의 가업을 남녀가 차별 없이 이을 수 있고 재산도 아들과 딸이 공평하게 상속받는다. 그렇지만 군사 강국들에 둘러싸인 고구려에서 국정을 책임져야 하는 태왕은 다르다. 평강은 예상했던 반응이기에 실망하지 않았다[42, с. 60-61].»

«Пхьонган проковтнула слину і глянула дядьку просто у вічі:

— Дядьку, а жінка може правити такою країною, як Когурьо?

– Що? Правити країною?

Почувши таке раптове запитання, Йон Чхонгі здивовано глянув на Воль Кван, але генерал розгубився не менше. Кочхуга спробував перевести розмову в жарт:

– Ха-ха-ха. Генерале, невже наша принцеса задумала сісти на трон?

Йон Чхонгі не сприйняв серйозно зухвале питання племінниці. Проте Воль Кван спробував поринути у таємний зміст, який крився за словами принцеси.

Всім відомо, що жінки та чоловіки у Когурьо рівні. Сини та доньки однаково беруть участь у сімейній справі, а спадок ділиться однаково між усіма дітьми незалежно від статі, але у випадку з наслідуванням трону Когурьо, яке оточене сильними військовими супротивниками, все інакше. Пхьонган чекала на подібну реакцію, тому не зазнала розчарування.”

Тхеван (태왕) в Когурьо – це титул, що використовувався для означення монарха або короля. Це була найвища посада у монархічній системі Когурьо, однієї з трьох корейських держав.

У цьому фрагменті, при перекладі, була застосована генералізація. Генералізація в перекладі означає заміну конкретного терміна, слова чи виразу загальним або більш широким поняттям. Це робиться з метою збереження смислової інформації та пристосування перекладу до цільової культури та мови. Генералізація дозволяє знизити специфічність та деталізацію перекладу, зробити його більш універсальним та зрозумілим для широкої читацької аудиторії.

2.3. Соціокультурний аналіз перекладу твору Хан Ган «Вегетаріанка»

Соціокультурний аналіз перекладу є невід'ємною складовою процесу перекладу літературних творів. Кожен твір має свій унікальний соціокультурний контекст, який впливає на сприйняття та розуміння тексту. У цьому розділі ми зосередимося на аналізі перекладу твору "Вегетаріанка" відомої корейської письменниці Хан Ган.

«크지도 작지도 않은 키 길지도 짧지도 않은 단발머리 각질이 일어난 노르스름한 피부, 외꺼풀 눈에 약간 튀어나온 광대뼈 개성있어 보이는 것을 두려워하는 듯한 무채색의 옷차림 [43, с. 9].»

«Про все, що мене цікавило, розповів її сором'язливий хворобливий вигляд: середній зріст, не надто коротко підстрижене волосся, якась нездорова жовтуватого відтінку шкіра, досить випуклі вилиці [24, с. 3].»

У цьому фрагменті перекладач використав перекладацьку трансформацію додавання. Додавання дозволяє перекладачу вносити свої власні коментарі, уточнення або пояснення, які допомагають краще передати сенс та контекст оригінального тексту. Хоча додавання може бути корисним у деяких випадках, у цьому фрагменті його використання не є виправданим. У оригінальному тексті автор описує головну героїню

як жінку, яка не відповідає стандартам краси в Кореї. У перекладах цей опис відображено через використання маркерів хворобливості.

«아침마다 여섯시에 일어나 밥과 국 생선 한토막을 준비해 차려주었고 처녀시절부터 해온 아르바이트로 적으나마 가게에 보탬도 주었다[43, с. 10].»

«Щоранку вставала о шостій, готувала рис, суп і кусень риби. Із часів юності зароблені на приробітках кошти їй доводилося віддавати в сім'ю [24, с. 4].»

У цьому випадку перекладач знову застосовує перекладацьку трансформацію додавання.

"꿈? 무슨 소리를 하는 거야 지금이 몇시야 대체[43, с. 14]."

«– Сон? Що ти, в біса верзеш? Ти знаєш, котра година [24, с. 8]?»

«뭐 하는 거야 , 지금[43, с. 16]!»

«– Що це ти, в дідька, надумала [24, с. 9]?»

При перекладі цих фрагментів перекладач вдається до вульгаризації. Вульгаризація використовується для передачі брутальності, невічливості або грубості мовлення з оригінального тексту до перекладу. В результаті, деякі висловлювання або вирази можуть бути сформульовані більш грубо або вульгарно в перекладі. У цьому випадку такий метод викривляє і спотворює сенс оригіналу.

«사브사브용 쇠고기와 돼지고기 삼겹살 커다란 우족 두 짝 위생팩에 담긴 오징어들 시골의 장모가 얼마 전에 보낸 잘 손질된 장어 노란 노끈에 엮인 굴비들 포장을 뜯지 않은 냉동만두와 내용물을 알 수 없는 수많은 꾸러미들[43, с. 16].»

«Яловичина для шабу-шабу, очеревина, два яловичих окости, запаковані кальмари, шматочки вугра, якого теща надіслала з села бозна-коли, сухі жабки, перев'язані жовтою стрічкою, непочата пачка заморожених равіолі й іще численні впакування хтозна-чого, добутого із глибин холодильника [24, с. 9]»

У цьому прикладі перекладач використовує такий метод соціокультурної адаптації, як заміщення. Метод заміщення перекладач застосовує до слова «만두», замінюючи його аналогом «равіолі». Також ми бачимо випадок екзотизації тексту, перекладач використовує словосполучення «сухі жабки» для перекладу слова «굴비», яке означає рибу горбань.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2

Вивчення культурного контексту твору допомагає нам глибше зрозуміти суспільно-історичні обставини, що впливають на розвиток подій, характери персонажів та повноту сприйняття твору.

Для перекладу твору «Принцеса Пхьонган» потрібно враховувати комунікативний ефект тексту, оскільки перекладач повинен зберегти сенсовий зміст та передати його аудиторії, яка може не мати відповідних фонових знань. Через відсутність таких знань, перекладач може включити соціокультурний коментар, що пояснює культурні особливості та соціально марковану лексику.

Таким чином, перекладач використає додаткові пояснення, щоб зрозуміліше передати читачам контекст твору та виразити його особливості. Це включає роз'яснення культурних реалій, соціальних аспектів та інших важливих деталей, які можуть бути незрозумілими або незнайомими читачам з інших культурних та соціальних середовищ. Такий підхід допомагає перекладачеві забезпечити більш повне розуміння твору та ефективно спілкуватися з аудиторією.

Один з основних прийомів, який перекладач може використовувати для соціокультурної адаптації твору, полягає в поєднанні соціокультурного коментаря та транслітерації.

Цей прийом використовується з метою передачі особливостей мови, культурних реалій та інших важливих деталей у перекладі. Шляхом використання транскрипції, перекладач зберігає звукову структуру слова або фрази, що допомагає зберегти автентичний відтінок мови оригіналу.

Калькування, зі свого боку, використовується для передачі лексичних або фразеологічних конструкцій, які можуть бути незрозумілими для аудиторії перекладу. Це дозволяє зберегти

специфічний виразовий засіб або відтінок оригіналу, переносячи його в іншу мову.

Виноски використовуються для додаткових коментарів, пояснень або посилань на контекстуальну інформацію. Вони допомагають читачам отримати додаткові знання про соціокультурний контекст або історичні деталі, які доповнюють зміст твору.

Загальний ефект від застосування цього прийому полягає в тому, що перекладач намагається максимально передати соціокультурну адаптацію твору шляхом включення пояснень, транскрипцій та калькувань, які допомагають читачеві краще розуміти контекст та сприйняти його унікальність.

Також перекладач може вибрати, яку частину інформації передати, а яку - виключити з тексту, залежно від цілей та контексту перекладу. Таким чином, можуть бути вилучені деякі деталі або конкретизовані інші, забезпечуючи краще розуміння тексту читачем.

Може бути застосована стратегія часткового перекладу, коли перекладач вибирає перекласти лише певні елементи тексту, залишаючи інші без перекладу. Це може бути використано для збереження автентичності або особливого виразового засобу, що має значення в оригіналі. Такий підхід дозволяє зберегти нюанси та стиль оригінального твору, забезпечуючи збереження його комунікативного ефекту.

Інша стратегія, яка може бути застосована, переклад-редагування, яка містить в собі не тільки переклад слів і фраз, але й редагування їх, щоб забезпечити максимальну зрозумілість та адаптацію для цільової аудиторії. Це може включати переформулювання речень, заміну культурно маркованої лексики, адаптацію ідіом та фразеологізмів, щоб краще відповідати лінгвістичним і культурним нормам цільової мови.

Також, для досягнення належної соціокультурної адаптації тексту, перекладач може використати стратегію експлікації інформації, що передбачає додавання пояснень та розшифровок в тексті. Це особливо стосується власних назв, географічних назв та культурно-побутових елементів. Шляхом введення таких доповнень перекладач забезпечує більш повне розуміння тексту читачем, якому можуть бути невідомі фонові знання про згадані поняття та реалії. Це допомагає уникнути неправильного тлумачення або спотворення змісту твору при перекладі.

При перекладі прізвища передаються систематично шляхом транслітерації.

Для успішного перекладу твору «Принцеса Пхьонган» важливо враховувати комунікативний ефект тексту, щоб зберегти сенсовий зміст та передати його аудиторії, яка може не мати відповідних фонових знань. Перекладач повинен використовувати додаткові пояснення, транскрипції, калькування та виноски, щоб передати контекст, культурні особливості та соціально марковану лексику. Це допомагає забезпечити більш повне розуміння твору та ефективно спілкуватися з аудиторією.

У процесі перекладу «Вегетаріанки» виникають різноманітні виклики, пов'язані з відтворенням культурних нюансів, стилістичних особливостей та емоційного змісту оригінального тексту. Перекладачу повинні бути відомі соціальні та культурні аспекти, щоб точно передати ідеї та нюанси, що містяться у романі.

Соціокультурний аналіз перекладу «Вегетаріанки» також виявляє важливість врахування культурних особливостей та специфічних реалій при перекладі. Роман містить складні теми, пов'язані з корейським суспільством, сімейними структурами та традиціями. Перекладачі повинні знати ці аспекти, щоб зберегти автентичність тексту.

Ми дослідили методи перекладу, використані в перекладі фрагментів роману «Вегетаріанка». Зокрема, було використано перекладацьку трансформацію додавання, що може бути корисним для передачі точного сенсу та контексту оригінального тексту, але його застосування не завжди є виправданим.

Також виявлено використання вульгаризації, що може спотворювати сенс оригіналу та вираження в перекладі, а також застосування методу соціокультурної адаптації через заміщення слів або виразів. Варто пам'ятати, що ці методи можуть мати вплив на сприйняття та інтерпретацію тексту в перекладі.

Крім того, зазначено випадок екзотизації тексту, де перекладач використовує незвичні або екзотичні терміни для передачі оригінальних слів або понять. Це може вплинути на зрозуміння та адаптацію тексту в цільовій культурі.

Отже, при перекладі твору Хан Ган «Вегетаріанка» виникають різні виклики та залежно від перекладача можуть використовуватися різні методи та підходи. Важливо забезпечити точність передачі сенсу, контексту та культурних нюансів оригінального тексту, зберігаючи цінність та емоційну сутність твору для читачів в перекладі.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

Дослідження зосереджувалося на проблемі перекладу соціокультурних аспектів, зокрема на соціокультурно маркованій лексиці, що відображає національні особливості культури та приналежність автора до певної соціальної групи. Особлива увага приділялася соціокультурній адаптації тексту під час перекладу, щоб забезпечити відтворення культурних та соціальних нюансів оригіналу. Соціолінгвістика, яка досліджує зв'язок мови та культури, використовується для передачі цього компонента у перекладі шляхом застосування різних стратегій та прийомів.

Важливою проблемою перекладу є відсутність необхідних фонових знань у рецептора перекладу, особливо при передачі прагматики тексту. В цьому дослідженні було вказано, що ці труднощі можна подолати за допомогою різних перекладацьких трансформацій.

Художня література часто містить реалії, які потребують особливої уваги при перекладі. Для досягнення більш точного та адекватного перекладу соціокультурних аспектів, дослідникам важливо зрозуміти контекст і культурні особливості, пов'язані зі змістом та структурою тексту.

У дослідженні було з'ясовано, що переклад соціокультурно маркованої лексики вимагає особливої уваги до збереження національного колориту та культурної специфіки оригіналу. Для досягнення цієї мети дослідники пропонують використовувати різні стратегії перекладу, такі як еквівалентне вживання, калькування, культурну компенсацію тощо. Крім

того, враховувалися аспекти культурного коду, стилістичних відтінків та інших маркерів культурного контексту.

Переклад не лише передає інформацію, але й впливає на сприйняття та розуміння культурних нюансів. Тому важливо забезпечити, щоб переклад відображав соціокультурні аспекти оригіналу таким чином, щоб вони були доступні і зрозумілі для цільової аудиторії.

В процесі дослідження було виявлено, що використання культурологічного підходу у перекладі дозволяє враховувати не лише лінгвістичні аспекти, а й культурні нюанси, що сприяє досягненню більш точного і збалансованого перекладу. Культурологічний підхід допомагає розуміти та відтворювати значення та контекст, пов'язаний з соціокультурними реаліями оригіналу.

У ході виконання поставлених завдань було проведено дослідження теоретичних аспектів перекладознавства та перекладу художніх творів з фокусом на відтворення соціокультурного аспекту. Було розглянуто теоретичні основи перекладознавства, методи та підходи до перекладу художніх творів з урахуванням соціокультурного контексту.

Також було проаналізовано корейську літературу з акцентом на її соціокультурний контекст та відтворення його в художніх творах. Виявлено, що соціокультурний контекст має велике значення для розуміння та тлумачення корейських художніх творів, оскільки він впливає на символіку, традиції, цінності, норми поведінки та особливості культури, в якій зароджується твір. Правильне відтворення соціокультурного аспекту у перекладі допомагає зберегти оригінальну атмосферу та ідентичність твору.

Досліджено різні методи перенесення соціокультурного контексту корейських художніх творів в український переклад з метою точного відтворення його змісту та настрою. Виявлено, що використання методів, таких як прийоми прагматичної адаптації, стратегії прагматичної

адаптації, та прийоми соціокультурної адаптації, дозволяє передати соціокультурний контекст українському читачеві, забезпечуючи більш повне розуміння та сприйняття художнього твору.

Проаналізовано найбільш ефективні методи відтворення соціокультурного аспекту при перекладі корейських художніх творів українською мовою. Виявлено, що використання комбінації різних методів та підходів, з урахуванням особливостей кожного конкретного твору, дозволяє досягти більш точного відтворення соціокультурного аспекту та забезпечити якісний переклад художніх творів. Найбільш ефективними методами можуть бути:

1. Транскрипція / Транслітерація: Використання цього прийому дозволяє передавати звуки, імена, терміни чи фрази з оригінального тексту українською мовою таким чином, щоб вони були зрозумілі та вимовлялися подібно до оригіналу.
2. Переклад функціональним еквівалентом: Ця стратегія передбачає заміну елементів оригінального тексту на еквівалентні, які функціонально виконують ту саму роль або передають аналогічне значення в українському контексті.
3. Переклад більш / менш експресивним еквівалентом: Використання еквівалентних виразів або конструкцій, які передають більш або менш виразні аспекти соціокультурного контексту оригінального тексту.
4. Описовий переклад: Використання опису або розшифрування понять, об'єктів або подій для передачі соціокультурних аспектів у перекладі.
5. Форенізація: Збереження елементів корейської культури у перекладі з метою підтримки їхньої оригінальності та специфічності.

Проведене дослідження вказує на важливість врахування соціокультурного аспекту при перекладі художніх творів, особливо з корейської мови українською. Вибір відповідних методів перекладу та

уважне аналізування соціокультурного контексту дозволяють досягти правильного відтворення сенсу, настрою та повідомлення, що містяться в оригінальному творі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Абабілова Н. М. Відтворення реалій як перекладознавча проблема / Н. М. Абабілова. // Філологічні науки. – 2014. – 9-12 с.
2. Актуальні проблеми перекладознавства та методики навчання перекладу / Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна факультет іноземних мов. – 2021. – 143 с.
3. Білоконенко Л.А. Соціолінгвістика : практикум. Кривий Ріг : КДПУ, 2020. 106 с.
4. Бойко Я. В. Лінгвопрагматичні аспекти перекладу культурно маркованої лексики в англомовних публіцистичних текстах / Я. В. Бойко. // Дніпропетровський ВНЗ “Національний гірничий університет”. – 7 с.
5. Влахов, С. Неперекладне в перекладі / Влахов, С., Флорін, С., 1986. – 416 с.
6. Герцовська Н. О. Реалія як лінгвістичне явище / Н. О. Герцовська. // Мукачівський державний університет. – 7 с.
7. Головач Т. Екзотична лексика в теоретичному ракурсі / Тетяна Головач. // Іноземна філологія. – 2017. – №130. – С. 37–44.
8. Іваницька Н. Б. Функціональна палітра поняття домінувальності в жанрових теоріях перекладу / Іваницька Н. Б.. // Науковий вісник Міжнародного Гуманітарного університету. – 2017. – №31. – С. 125–128.
9. Ільчшин Н. М. Культурологічний підхід до вивчення іноземної мови / Н. М. Ільчшин. // Національний університет “Львівська політехніка”. – 2007. – С. 20– 24.
10. Калустова О.М. Мова перекладу та перекладна мова / О.М. Калустова // Культура народів Причорномор'я. — 2004. — № 50. — С. 105-109.

- 11.Корунець І. В. Вступ до перекладознавства / Корунець І. В.. – Вінниця: Нова книга, 2008. – 512 с.
- 12.Мамрак А. В. М Вступ до теорії перекладу: навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 304 с.
- 13.Манакін В. М. Мова і міжкультурна комунікація. / Манакін В. М.. – Київ: Видавничий центр «Академія», 2012. – 285 с.
- 14.Михайленко О. А. Поняття «перекладацькі стратегії» як складова стратегічної компетенції / Михайленко О. А. // 121. – 2014.
- 15.Овчаренко Л.М.,. Етнокультурний складник лінгвоетнічного бар'єру і його врахування у процесі перекладу / Овчаренко Л.М.,. // – 2017. – №116. – С. 7.
- 16.Олексюк О. М., Василькова Н. І. Соціолінгвістика та основи мовної політики : навчальний посібник. Миколаїв : Ілліон, 2014. – 264 с.
- 17.Поліщук Ю.В. Соціокультурна комунікація під час перекладу / Поліщук Ю.В. // Young Scientist. – 2018. – №5. – С. 497–500.
- 18.Сабітова А. П. Лінгвокраїнознавчий аспект викладання іноземної мови. – К., 2013. – С. 280-283.
- 19.Селіванова, О.І. Вимоги до професійного володіння мовами та проблеми мовленнєвої підготовки перекладача / О.І. Селіванова // Вісник Сумського державного університету. Серія Філологічні науки. — 2004. — № 4(63) — С. 161-162.
- 20.Селіванова, О.І. Навчання лінгвоетнокультури як одне з найважливіших питань університетського перекладознавства / О.І. Селіванова // Вісник Сумського державного університету. Серія Філологія. — 2003. — № 4(50) — С. 217-219.
- 21.Сорокін Ю. А. Культурологічні та етнологічні ніші: визначення поняття та їх інтерпретація. Мовна картина світу: лінгвістичний і культурологічний аспекти / Ю. А. Сорокін. – Бійськ, 1998. – 187 с.

22. Стадній А. С. Психолінгвістичний аспект емоційно-оцінної лексики / А.С.Стадній. // Core. – 2010. – С. 10.
23. Тупиця О.Ю., Зімакова Л.В. Безеквівалентна лексика: проблеми визначення // Рідне слово в етнокультурному вимірі = Native word in ethnocultural dimension : зб. наук. пр. / Дрогоб. держ. пед. ун-т ім. Івана Франка. – Дрогобич: Посвіт, 2012. – С. 251-258.
24. Хан Канг. Вегетаріанка / Канг Хан / Пер. А. Асман. – Київ: КМ-Букс, 2017. – 176 с.
25. Шулік, С. Актуальні проблеми художнього перекладу / С. Шулік ; наук. кер. О.О. Жулавська // Перекладацькі інновації : матеріали V Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції, м. Суми, 12-13 березня 2015 р. / Суми : СумДУ, 2015. - С. 141- 143.
26. Шумарова Н. П. Соціолінгвістика: навчальний посібник. Київ : Видавничополіграфічний центр "Київський університет", 2015. – 157 с.
27. Шарманова Н. М. Етнолінгвістика: навчальний посібник для студентів факультету української філології / Н. М. Шарманова. – Кривий Ріг: НПП Астерікс, 2015. – 192 с.
28. A. Schinz Dr., E. Dege Prof. Dr. (September 1990). "P'yöngyang — ancient and modern —the capital of North Koreangyang — ancient and modern —the capital of North Korea". GeoJournal. 22 (1): 21–32. [doi:10.1007/BF02428536](https://doi.org/10.1007/BF02428536). [ISSN 1572-9893](https://www.issn.org/issn/1572-9893). [S2CID 153574542](https://www.s2cid.org/s2cid/153574542).
29. Bell, Roger T. Translation and Translating. - Longman, 1991.
30. Cuhaj G., Michael T., Miller H. Standard Catalog of World Coins 1801-1900. — 6-те вид.. — Iola: Krause Publications, 2009. — 1296 с.
31. Gentzler E. Foreword Constructing Cultures. Essays on Literary Translation / [eds. S. Bassnett, A. Lefevere]. — Clevedon: Multilingual Matters, 1998.

32. Grabois, H. - 1999. "The convergence of Sociocultural Theory and Cognitive Linguistics: Lexical Semantics and the L2 Acquisition of Love, Fear, and Happiness". // Languages of Sentiment: Pragmatic and Cognitive Approaches to Understanding Cultural Constructions of Emotional Substrates. Eds. // G. B. Palmer y D. Occhi. Amsterdam: John Benjamins.
33. Jakobson, Roman (1959) 'On Linguistic Aspects of Translation', in R. A. Brower (ed.) On Translation, Cambridge, MA: Harvard University Press, pp. 232-239
34. Kang-Young Lee R. Student perceptions of sociocultural aspects of Korean and the Korean variety of English / Randy Green Kang-Young Lee. // Cambridge University Press. – 2020. – C. 156 – 162.
35. Kosonen, Panu. 2011. Pragmatic Adaptation: Skeptics vs. Creationists. Jyväskylä: University of Jyväskylä Publishing, 2011.
36. Lantolf, J. P. y A. Pavlenko. – 1995. "Sociocultural theory and second language acquisition". // Annual Review of Applied Linguistics 15.
37. Pavlusova, Irina. 2014. Reverse naturalization in translation of a Clockwork Orange by A. Burgess. SKASE Journal of Translation and Interpretation [online]. 2014, vol. 7, no. 1 [cit. 2014-29-12]. [Versión electrónica] URL: http://www.skase.sk/Volumes/JTI08/pdf_doc/05.pdf
38. 김부식. 삼국사기 [Електронний ресурс] / 김부식 // 19. – 1145. – Режим доступа до ресурсу: https://db.history.go.kr/item/level.do?sort=levelId&dir=ASC&start=1&limit=20&page=1&pre_page=1&setId=50&totalCount=50&prevPage=0&prevLimit=&itemId=sg&types=r&synonym=off&chinessChar=on&broke rPagingInfo=&levelId=sg_019r_0060_0010&position=-1.

39. 김명균. «번역연구: 번역비평의 충실성과 가독성을 중심으로». 파주:
한국 학술 텍스트정보, 2013.
40. 이종욱, 김영사, “고구려의 역사”, 2005.
41. 이상원. 번역에서 배경지식이란 무엇인가? —출판 번역 사례를
중심으로 / 이상원. // 통번역학연구. – 2009. – №1. – С. 147–160.
42. 최사규. 평강공주 1 / 최사규. – 서울: 미래M&B, 2021. – 288 c.
43. 한강. 채식주의자 / 한강. – 서울: 창비, 2007. – 248 c.